

Vlaams
Parlement

ingediend op **1382** (2017-2018) – Nr. 2
15 januari 2018 (2017-2018)

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden,
Internationale Samenwerking, Toerisme en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door Marc Hendrickx

over het ontwerp van decreet

houdende instemming
met de economische partnerschapsovereenkomst
tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds,
en de SADC-EPO-Staten, anderzijds,
ondertekend te Kasane op 10 juni 2016

*Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden,
Internationale Samenwerking, Toerisme en Onroerend Erfgoed:*

Voorzitter: Rik Daems.

Vaste leden:

Ingeborg De Meulemeester, Marc Hendrickx, Jan Van Esbroeck, Karl Vanlouwe, Karim Van Overmeire,
Manuela Van Werde;
Sabine de Bethune, Vera Jans, Ward Kennes, Johan Verstreken;
Rik Daems, Herman De Croo;
Tine Soens, Güler Turan;
Wouter Vanbesien.

Plaatsvervangers:

Cathy Coudyser, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Sofie Joosen, Elke Sleurs,
Sabine Vermeulen;
Karin Brouwers, Griet Coppé, Joris Poschet, Valerie Taeldeman;
Jean-Jacques De Gucht, Marnic De Meulemeester;
Renaat Landuyt, Steve Vandenberghe;
Bart Caron.

Toegevoegde leden:

Stefaan Sintobin;
Christian Van Eyken.

Documenten in het dossier:

1382 (2017-2018) – Nr. 1: Ontwerp van decreet

INHOUD

1. Inleidende uiteenzetting door Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed	4
2. Bespreking.....	4
2.1. Vragen en opmerkingen van de leden	4
2.2. Antwoorden van de minister-president	6
3. Stemmingen.....	6
3.1. Artikelsgewijze stemming	6
3.2. Stemming over het geheel.....	6
Gebruikte afkortingen	7
Bijlage: aanvullende antwoorden	9

De Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking, Toerisme en Onroerend Erfgoed behandelde op 19 december 2017 het ontwerp van decreet houdende instemming met de economische partnerschapsovereenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en de SADC-EPO-Staten, anderzijds, ondertekend te Kasane op 10 juni 2016.

1. Inleidende uiteenzetting door Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed

Minister-president *Geert Bourgeois* zegt dat de economische partnerschapsakkoorden overeenkomsten over vrije handel zijn tussen de EU en de ACS-landen. De ACS- of ACP-landen zijn staten in Afrika, het Caribische gebied en de Stille Oceaan, die tot de voormalige kolonies van de EU-lidstaten behoren. Met Zuid-Afrika erbij zijn er 79 ACS-landen.

De voornaamste doelstelling die de EU via deze EPA's wenst te bereiken is de integratie van de ontwikkelingslanden in de mondiale economie en het internationale handelsstelsel. De voorliggende overeenkomst is een op ontwikkeling gerichte handelsovereenkomst die de basis zal vormen voor de EU-SADC handelsbetrekkingen. Zij biedt de SADC-staten asymmetrische markttoegang, zodat zij gevoelige sectoren kunnen afschermen tegen liberalisering. Voorts voorziet de overeenkomst in een groot aantal vrijwaringsmaatregelen en in een beschermingsclausule voor opkomende industrieën. De EPA bevat ook een hoofdstuk over handel en duurzame ontwikkeling. De overeenkomst is daardoor gekoppeld aan de EU-doelstellingen op het gebied van arbeid, milieu en de klimaatverandering.

Het gaat hier om een gemengd verdrag, dat geen rechtstreekse financiële weerslag heeft op de Vlaamse begroting. Geen enkele overheid in België heeft zijn instemmingsprocedure al afgerond.

De SERV heeft advies uitgebracht en gaat akkoord met de door de Vlaamse Regering aangehaalde link met ontwikkelingssamenwerking van deze overeenkomst. Het is voor de sociale partners positief dat de overeenkomst ook inzet op duurzame ontwikkeling en dat de koppeling met de EU-doelstellingen op het gebied van arbeid, milieu en klimaatverandering wordt gemaakt. De Raad van State heeft zijn klassiek advies uitgebracht, waar opnieuw hetzelfde antwoord op werd gegeven.

2. Bespreking

2.1. Vragen en opmerkingen van de leden

Herman De Croo merkt op dat de totale invoer van deze landen naar de EU 31,6 miljard euro bedroeg in 2015, terwijl de totale EU-uitvoer naar de regio ongeveer 32 miljard euro vertegenwoordigde, een balans die ongeveer in evenwicht is dus. Een aantal SADC-landen hebben de overeenkomst niet ondertekend: Angola, Congo-Kinshasa, Malawi, Mauritius, Tanzania, Zambia en Zimbabwe. Welk verschil is er inzake markttoegang tussen deze landen en de landen die het verdrag hebben onderschreven?

Güler Turan stipt aan dat de schorsing van een eerdere overeenkomst aan de basis ligt van het voorliggend dossier. Er was blijkbaar een herziening en modernisering van de handelsbetrekkingen nodig, omwille van twee redenen. De eerste reden was de vaststelling dat het systeem van marktpreferenties en hulp ten gunste van de ACS-landen niet had geleid tot een wezenlijke verbetering van hun economische en sociale toestand. Het ging duidelijk weer om een regeling waarbij een Westerse partner zijn wil oplegde aan Afrikaanse landen. De aanvankelijke overeenkomst had ook de integratie van de ontwikkelingslanden in de mondiale economie voor

ogen, evenals beschermingsclausules voor opkomende industrieën, maar uiteindelijk moest worden vastgesteld dat die economieën niet werden versterkt. Een tweede reden voor een herziening was de vaststelling dat er een aantal preferente partners waren, wat indruiste tegen WHO-akkoorden. Om die reden heeft de WHO geïntervenieerd.

Waarom is de minister-president overtuigd dat deze economische partnerschaps-overeenkomst wel tegemoetkomt aan het streven naar integratie in de mondiale economie van deze landen, terwijl de vorige overeenkomst daar niet in geslaagd is? Welke garanties ziet hij dan in deze nieuwe overeenkomst? Eerder bleek immers dat de grote druk vanuit Europa voor producten zoals edelstenen en bepaalde grondstoffen, ten koste ging van andere sectoren en van de algemene ontwikkeling van de economie van die Afrikaanse landen. Het enige positieve element dat de spreekster ziet, is het aanbod van een asymmetrische markttoegang, zodat gevoelige sectoren kunnen worden afgeschermd tegen liberalisering. Kan de minister-president concrete voorbeelden geven van dergelijke sectoren? En welke asymmetrische markttoegang is voordelig voor Europese landen? Welke wisselwerking gaat dit opleveren? Hoe zal worden vermeden dat deze economieën verder gebukt gaan onder de grote macht van de EU? Alle opmerkingen die eerder al werden gemaakt in verband met vrijhandelsakkoorden als CETA en TTIP gelden hier evenzeer. Zoals in verband met de handel met Canada geldt voor de Vlaamse kmo's, zijn er ook voor de Afrikaanse kleine bedrijven geen garanties. Het lid is dan ook allerm minst overtuigd dat het hier om een evenwichtig partnerschap gaat, want er werden blijkbaar geen lessen getrokken uit de fouten en hiaten in de vorige overeenkomst.

Over het advies van de Raad van State was de minister-president zeer beknopt. De Raad van State merkt onder meer op dat het akkoord bepalingen bevat die het mogelijk maken op een vereenvoudigde wijze wijzigingsovereenkomsten aan te nemen, zonder dat de bevoegde parlementen daarmee nog moeten instemmen. De Raad stelt dat het ontwerp van decreet best wordt aangevuld met een verplichting om wijzigingen of aanpassingen die overeenkomstig die bepalingen zijn goedgekeurd, aan het Vlaams Parlement mee te delen. Dat advies van de Raad van State is niet nieuw, maar het wordt telkens genegeerd door de Vlaamse Regering, ook nu weer. Kan de minister-president aangeven waarom dat advies niet wordt gevolgd? Het is toch niet omdat het parlement een overeenkomst goedkeurt, dat wijzigingen niet meer moeten worden voorgelegd?

De Raad van State merkt ook op dat de overeenkomst voorziet in de oprichting van een aantal raadplegingsmechanismen. Wat is de verhouding daarvan ten aanzien van de wetgevende macht? Blijkbaar ontbreekt het deze regering en de meerderheid aan ijver om wetten te maken. Tot slot zijn er ook hier weer vragen in verband met het behoud van standaarden en het vermijden van een neerwaartse spiraal. CETA zou blijkbaar de norm worden voor de komende handelsovereenkomsten. Terwijl er in CETA met het ICS al een verbeterde tool is opgenomen, die weliswaar nog niet ver genoeg gaat, staat er in de voorliggende overeenkomst nog een klassieke arbitrage en dat is onaanvaardbaar. De Raad van State maakte ook daar trouwens een opmerking over en stelt dat het nuttig zou zijn om in de memorie van toelichting te verduidelijken welke plaats de partnerschapsovereenkomst zal innemen ten aanzien van de Belgische gerechtelijke instanties. Dat is gebeurd, maar wat is het standpunt van de minister-president dienaangaande? Volgens hem zou CETA de norm worden, maar hier gaat men heel wat stappen terug, voor een partnerschap dat al aan herziening toe is.

Ward Kennes stipt hierbij aan dat een mogelijke verklaring voor de keuze voor een klassiek arbitragesysteem, wellicht is dat het verdrag al sedert 2002 in voorbereiding is. Kan de minister-president verduidelijken waarom de onderhandelingen zo lang hebben aangesleept? Wat waren de grootste struikelblokken? Angola

kan blijkbaar in de toekomst nog toetreden. Waarom is dat nog niet gebeurd? Is er een bepaalde voorwaarde niet vervuld of zijn er verwachtingen niet ingelost? Desgevallend mag die informatie ook later worden bezorgd.

2.2. Antwoorden van de minister-president

Minister-president *Geert Bourgeois* zegt dat hij informatie zal inwinnen over de vragen van Herman De Croo en Ward Kennes. Met betrekking tot de opmerkingen van Güler Turan verwijst hij naar de memorie van toelichting. Daarin wordt aangegeven dat het uitblijven van een akkoord binnen de WHO mee aan de basis ligt, omdat Afrikaanse landen zelf niet mee wilden stappen in akkoorden over landbouw, visserij en nieuwe topics. Het gaat hier overigens niet om een klassiek handelsverdrag, maar om een overeenkomst om de betrokken landen betere toegang te geven tot de Europese markt en hun export naar de EU te bevorderen. Het is de bedoeling om een partnerschap op te zetten tussen de EU en deze partnerlanden. Dat er opschortingen en uitstel zijn geweest, heeft te maken met de dynamiek van de onderhandelingen, die inderdaad lang hebben aangesleept. Het is evident dat de Afrikaanse partnerlanden er belang bij hebben om die markttoegang te kunnen krijgen. Dit akkoord is gericht op duurzame ontwikkeling van die landen, die op deze manier hun economische positie versterkt zien.

Wat de opmerkingen van de Raad van State betreft, wijst de minister-president erop dat al bij herhaling werd aangegeven dat het de bedoeling is de bestaande samenwerkingsakkoorden aan te passen, maar dat dit helaas nog niet is gebeurd. Daarvoor is uiteraard een akkoord nodig van de diverse niveaus. Toen deze onderhandelingen werden gevoerd was er inderdaad nog geen sprake van een ICS. De EU geeft overigens de voorkeur aan een permanent internationaal hof, maar dan moeten landen wel bereid zijn om toe te treden. Bij de onderhandelingen over het Japan-EU Economic Partnership Agreement bijvoorbeeld is gebleken dat Japan niet bereid is in een ICS te stappen en zweert bij een ISDS-regeling. Om tot een akkoord te komen, moeten de twee partijen het eens zijn. Met Canada is dat gelukt en dat systeem wordt ook gepromoot, maar dat kan niet worden opgelegd en dan valt men terug op ISDS-regelingen.

3. Stemmingen

3.1. Artikelsgewijze stemming

De artikelen 1 en 2 van het ontwerp van decreet worden aangenomen met 8 stemmen bij 1 onthouding.

3.2. Stemming over het geheel

Het ontwerp van decreet houdende instemming met de economische partnerschapsovereenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en de SADC-EPO-Staten, anderzijds, ondertekend te Kasane op 10 juni 2016, wordt eveneens aangenomen met 8 stemmen bij 1 onthouding.

Rik DAEMS,
voorzitter

Marc HENDRICKX,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

ACP	African, Caribbean and Pacific Group of States
ACS	Afrika, de Caraïben en de Stille Oceaan
CETA	Comprehensive Economic and Trade Agreement
EPA	economic partnership agreement
EPO	economische partnerschapsovereenkomst
EU	Europese Unie
ICS	investment court system
ISDS	investor-state dispute settlement
kmo	kleine of middelgrote onderneming
SADC	Southern African Development Community
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
TTIP	Transatlantic Trade and Investment Partnership
WHO	Wereldhandelsorganisatie

BIJLAGE

Aanvullende antwoorden

Bijlage: aanvullende antwoorden

Een aantal SADC-landen hebben de overeenkomst niet ondertekend: Angola, Congo-Kinshasa, Malawi, Mauritius, Tanzania, Zambia en Zimbabwe. Welk verschil is er inzake markttoegang tussen deze landen en de landen die het verdrag hebben onderschreven?

Eens ondertekend en geratificeerd is het verdrag van toepassing op de landen die geratificeerd hebben. Voor de landen die het verdrag niet ondertekenen en ratificeren verandert in principe niets. Voor hen blijft het bestaande regime van markttoegang ongewijzigd. Voor de ondertekenende landen wordt de markttoegang dus in principe groter dan voor de andere.

Waarom hebben de onderhandelingen zo lang aangesleept?

Een omstandig antwoord verdient een geschiedenisles van 70 jaar ontwikkelings-samenwerking sinds 1957 (Verdrag van Rome). Kort antwoorden is moeilijk, maar kan best verduidelijkt worden als volgt. De Lomé-akkoorden werden steeds vernieuwd. Deze akkoorden zijn in de jaren 1990 aangevochten binnen de WTO omdat het naar voornamelijk Latijns-Amerikaanse landen toe niet eerlijk was. Men haalde die slag thuis en daarom moest de EU een nieuw akkoord met haar oude kolonies uitwerken. Daaruit volgde het Cotonou-akkoord. Dit akkoord is in lijn met de WTO-regels en zorgt ook voor een grotere gelijkheid tussen het Europese en het ACP-blok. Beide blokken beslisten, gevolg gevend aan het akkoord, Economische Partnerschapsakkoorden of EPA's uit te werken waarbij een asymmetrische toegang tot de markten wordt gegeven en een belangrijke ontwikkelingspoot verbonden wordt.

Binnen dit kader is een onderhandeling met vele Afrikaanse landen een relatief proces. Noteer overigens dat het akkoord met Canada, een land dat vele malen 'Europees' is dan andere landen, ook 9 jaar nodig heeft gehad voor het werd ondertekend.

Wat waren de grootste struikelblokken? Angola kan blijkbaar in de toekomst nog toetreden. Waarom is dat nog niet gebeurd?

De asymmetrie, de geografische aanduidingen (vooral voor wijnen) en de mensen-rechtenclausule die het toelaat om de handel on hold te zetten bij grove schendingen van mensenrechten. Angola is niet akkoord gegaan met het eindresultaat (een compromis tussen de EU en alle andere SADC- en SACU-leden) van de onderhandelingen. Angola heeft daarom de kans om later toe te treden.

Is er een bepaalde voorwaarde niet vervuld of zijn er verwachtingen niet ingelost?

De asymmetrie laat aan de Afrikaanse landen toe om snel toegang te krijgen tot de Europese markt. Voor de Afrikaanse landen zijn bijzonder lange uitfaseringen voorzien van 15 tot 25 jaar. De verwachtingen zijn dus niet zoals in andere vrijhandelsakkoorden, omdat hier net een belangrijk ontwikkelingsluik moet in het oog gehouden worden. Vlaanderen is tevreden met dit akkoord en gelooft dat dit akkoord kan bijdragen tot de verdere ontwikkeling van Zuidelijk Afrika.